

самоврядування можливе за умов чіткого розподілу доходів між ланками бюджетної системи, раціонального використання природних, людських та фінансових ресурсів регіону, ефективного розвитку комунікацій та інфраструктури території регіону. Вирішення проблеми фінансового забезпечення місцевого самоврядування надасть можливість місцевим органам влади впливати на соціально-економічний розвиток території, та створювати сприятливі умови для сталого розвитку територіальних громад.

Список використаних джерел

1. Баймуратов, М.О. Муніципальна влада: актуальні проблеми становлення й розвитку в Україні [Текст] / М.О.Баймуратов, В.А.Григор'єв. – Одеса: АО БАХВА, 2007. – С. 150–155.
2. Борденюк, В. І. Місцеве самоврядування та державне управління: конституційно-правові основи співвідношення та взаємодії [Текст] : монографія / В. І. Бурденюк. – К. : Парлам. вид-во, 2007. – С. 443–460.
3. Великі проблеми малої влади. Сергій Гриневецький / Дзеркало тижня № 15 (594) 22 — 28 квітня 2006.
4. Економічна самостійність регіону [Текст] : монографія / І. Г. Ткачук. – К. : Наукова думка, 2008. – С. 110–125.
5. Лазар, О. Основи місцевого самоврядування [Текст] / О.Лазар. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – С. 67–90.

УДК 339.977

Двойних Костянтин

к.е.н., докторант

Одеський національний університет ім. І.І.Мечникова

м. Одеса

ЕТНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ: ПИТАННЯ ПРОГНОЗНОГО ПОТЕНЦІАЛУ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Анотація

У статті розглянуто актуальні питання, пов'язані із запровадженням етнопсихологічного підходу до прогнозу протікання та результативності економічної активності. Представлено авторське бачення основних складових етнопсихологічного виміру прогнозування в умовах сучасної світової економіки.

Ключові слова: *етнічні колективи, етнічна енергія, етнопсихологія, прогнозний потенціал.*

Своєчасність рішення про асоціацію з Європейським Союзом не викликає сумніву, однак це не означає, що на системному рівні з'ясовано всі проблемні аспекти. Навпаки, труднощі лише починаються, що стає зрозумілим, якщо

відійти від економічного популізму та поглянути на ситуацію через призму етнічних процесів.

Якщо інтерпретувати базові тези системного аналізу стосовно економічної площини буття етносу, то слід зазначити, що якщо певний етнічний колектив з одного етнокультурного простору починає жити за часом іншого суперетносу (у нашому випадку непродумано проводити економічні реформи), то на системному рівні це означатиме для нього відділення часу від простору, тобто його (етнічного колективу) кінець як системної цільності. Цьому сприяють різноманітні механізми інформаційного впливу на етнічні стереотипи поведінки, колективну психологію та умовно-рефлекторні механізми сигнальної спадковості. Вони руйнують потенційні бар'єри між етнокультурними просторами, що визначається як вплив процесів глобалізації на економічні системи окремих країн. Все це описується такими відомими в міжнародній економіці дискримінаційними явищами, як «нееквівалентний обмін», «цінові ножиці», «інтелектуальна рента», «плата за ризики та очікування», «вартість нематеріальних активів», «відсутність ринкової рівноваги», «неконкурентне середовище» тощо.

На наш погляд, першопричиною цього є глобальне психологічне розмежування людей на «своїх» та «чужих», тобто суперетноси. Слід зазначити, що етнічний чинник завжди нерозривно пов'язаний із проявом колективних психологічних особливостей великих масивів людей, що ідентифікують себе за підсвідомим відчуттям розмежування «свої - чужі» або «ми - вони» [1]. На сьогодні практично всі напрями досліджень впливу етнічної психології на соціально-економічні процеси являють собою інтеграцію індивідуальних психологічних характеристик до масштабів великих господарських систем [2, с.372-375]. Іншими словами, застосуванню психологічних методів в економіці притаманна фактично така ж сама практика екстраполяції, яка використовується при визначенні економічних трендів на підставі існуючих статистичних даних щодо попередніх періодів. Такий підхід означав персоніфікацію етнічного феномена, що є неприпустимим при розгляді та дослідженні процесів обміну та трансформації природної енергії в просторі світової економіки в цілому.

В просторі світової економіки кожний суперетнос є джерелом енергії для одних етнокультурних просторів та потенційною ямою для енергії інших етнічних системних цільностей. Відмінності в рівнях соціально-економічного розвитку різних держав свідчать на користь того, що напрями потоків етнічної енергії мають характер, незалежний від раціональної людської волі. По суті економічна агресивність певних країн на світовому ринку обумовлена енергетичними системними чинниками, що означають їх безумовну орієнтацію на поглинання зовнішньої етнічної енергії. Отже, у врахуванні впливу етнічного чинника має проявлятися економічний прагматизм в сучасній світовій економіці.

Розв'язання проблеми впливу етнічного фактора на економіку знаходиться в площині диференціювання економічних систем на енергетичні складові, обумовлені психологічною дискретністю. Це означає, що об'єктивно існують

допустимі межі для практичного застосування різноманітних психологічних розробок в економіці.

Оскільки етнос як дискретна цільність є саморегулюючою системою, яка підтримує свій баланс енергетичного обміну із довкіллям, то відповідний господарський проект певного етнічного колективу при взаємодії з «чужим» відносно цього етносу середовищем завжди намагатиметься відігравати роль системи, що залучає до себе зовнішню енергію. Звідси стає очевидним психологічне підґрунтя як прояву принципу економічної інверсії (хто в чиему проекті приймає участь у вигляді залученої сторони), так і векторних характеристик етносів, що є енергетично обумовленими об'єктивними феноменами, а не відображенням людської уяви. Подібне застосування психологічних розробок базується на розвінчанні етнологічною концепцією того стійкого економічного стереотипу, що на підставі об'ємів техносфери чи інтелектуального рівня певної системи господарювання можна робити висновки щодо її потенціалу та перспективних економічних можливостей. Для економіки, з позицій її етнологічного моделювання, надто важливим стає чітке розмежування між такими принципово різними речами, як знання людей та їх поведінка. З психологічної точки зору вони відрізняються тим, що перше знаходиться в сфері людської свідомості, тоді як друге належить до сфери підсвідомого [3, с.101-119].

Тут важливо звернути увагу на те, що головним предметом розгляду психологів практично всіх часів завжди був міський мешканець. Цей момент є надто принциповим для розгляду етнічного чинника в економіці, оскільки мешканці міст практично завжди є продуктом дії «етнічного котла». Їх етнічні характеристики вже деформовані економічним впливом, факторами ринкової мотивації. Отже, етнопсихологія в цьому сенсі не може мати нічого спільного із психологією звичайною. Це має бути принципово інша за підходом до розгляду свого предмета дисципліна. На відміну від класичної психології, в основу етнопсихології має бути закладеним не принцип інтеграції етнічних характеристик, а принцип диференціації економічних просторів за психологічними ознаками. Так, згадуваний раніше механізм нееквівалентного обміну (чи «цінові ножиці») діятиме тільки в полі домінування за етнокультурною приналежністю одних предметів над іншими. Тобто психологічне визнання переваг фрагментів «чужого» етнокультурного простору над «своїми» автоматично включатиме до дії економічні механізми нерівномірного перерозподілу людської праці та її результатів.

Розгляд світової економічної активності крізь призму термодинамічних процесів вбачає нову перспективу для психологічних досліджень в економіці. Їх предметом мали б стати етнічні розбіжності різних людей під впливом одного ринкового градієнтного динамічного поля світової системи господарювання. Етнологічний погляд на міжнародну економічну діяльність дозволяє стверджувати, що, по суті, немає суперпозиції багатьох різноманітних ринків, а світовий ринок у всіляких своїх проявах є єдиною цільною системною сутністю, виходячи із ідентичного характеру наслідків його впливу на етнічні поля. Але люди з їх етнічною приналежністю, які знаходяться у цьому ринку, є різними. Це

об'єктивна реальність, обумовлена різними енергетичними особливостями походження етнічних потоків. Не мала за об'ємом чи розвинена техносфера (матеріально-технічні досягнення), навіть не сумарна енергетика окремих людей стає в сьогоdnішньому світі причиною економічного зростання чи занепаду суспільних систем, а саме напруженість етнічного поля в конкретному середовищі та техносфері. Інакше кажучи, все в економіці залежить від відношення енергетичного потенціалу етнічного колективу до простору техносфери, що охоплена його етнічним полем, тобто відчувається як «своя» (є фрагментом відповідного етнокультурного простору).

Зростання потреб споживання у ринковій економіці неодмінно приводить до того, що врахування психологічної динаміки як економічного чинника стає невід'ємною частиною будь-яких економічних досліджень та прогнозів. Однак така психологічна динаміка є не динамікою психологічних потреб, а спроможностей людини такі потреби задовольнити. Остання знаходиться в сфері підсвідомо обумовленої колективної діяльності і не залежить від раціональної волі людей в кожний конкретний момент часу.

Таким чином, прогнозний потенціал етнопсихології в економічній сфері полягає у визначенні енергетичних параметрів взаємодіючих в процесі господарювання систем. Цим вирішується питання щодо коректності порівняння успіхів та невдач в економічних системах різних країн, з'являється можливість побудови адекватних моделей прогнозування економічних результатів інтеграції та іншої взаємодії різних країн між собою, а також визначаються можливі +шляхи попередження фіаско економічних проектів. При цьому завжди необхідно пам'ятати, що перетік енергії може носити як конструктивний, так і руйнівний характер як для «донорів», так і для тих, хто таку енергію приймає. Етноси - це самодостатні джерела енергії для господарської діяльності людини, а решта соціально-економічних процесів являє собою їх прояв, подібно до того, як все в світі є наслідком розрядки певної енергії. В свою чергу, знання характеру енергетичних джерел в тих чи інших економічних ситуаціях дозволить цілком достовірно оцінювати сутність процесів, що відбуваються в економіці.

Список використаних джерел

1. Гумилев, Л.Н. Этногенез и биосфера Земли [Текст] / Гумилев Л.Н. – СПб. : Азбука-классика, 2002. – 608 с.
2. Двойных, К.Е. Парадигма экономического вампиризма: этническая основа экономики [Текст] : монография / Двойных К.Е. – Одеса : Юридическая литература, 2007. – 448 с.
3. Богоявленская, Д.Б. Психология творческих способностей [Текст] / Д.Б.Богоявленская. – М. : Академия, 2001. – 320 с.

